EGZAMIN PRZYRODA

Akty prawne dotyczące ochrony przyrody i środowiska: ustawy i rozporządzenia.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. (Dz. U. Nr 62, poz. 627) : Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

1) zasady ustalania: a) warunków ochrony zasobów środowiska, b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska, c) kosztów korzystania ze środowiska;

2) udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie;

3) udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska;

4) obowiązki organów administracji;

5) odpowiedzialność i sankcje.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. (Dz. U. Nr 92, poz. 880) : Ustawa określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Celem ochrony przyrody jest: 1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów; 2) zachowanie różnorodności biologicznej; 3) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; 4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; 5) ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień; 6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; 7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. (Dz. U. Nr 75, poz. 493) :

Ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku.
1. Czym jest szkoda w środowisku lub bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku?
Szkoda w środowisku jest to mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, oceniona w stosunku do stanu początkowego, spowodowana przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:
Wyróżniamy 3 rodzaje szkód w środowisku.

SZKODA W ŚRODOWISKU		
w gatunkach chronionych i w chronionych siedliskach przyrodniczych	*w powierzchni ziemi*	*w wodach*
jeżeli ma znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ich ochrony	jeżeli stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub powoduje konieczność zmiany dotychczasowego sposobu wykorzystania powierzchni ziemi	jeżeli ma znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód

Ustawa dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. (Dz. U. Nr 199, poz. 1227)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną. (Dz. U. Nr 168, poz. 81):

Rozporządzenie określa: 1) gatunki dziko występujących roślin: a) objętych ochroną ścisłą, z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej, b) objętych ochroną częściową, c) objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania, d) wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref; 2) zakazy właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup gatunków roślin i odstępstwa od zakazów; 3) sposoby ochrony gatunków roślin.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. (Dz. U. Nr 220, poz. 2237): Rozporządzenie określa: 1. gatunki dziko występujących: • zwierząt objętych ochroną ścisłą, z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej, • zwierząt objętych ochroną częściową, • zwierząt objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania, • ptaków, które mogą być sprzedawane, transportowane i przetrzymywane w celach handlowych, jeżeli zostały legalnie upolowane, • zwierząt wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania, 2. zakazy właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt i odstępstwa od zakazów, 3. sposoby ochrony gatunków, w tym wielkość stref ostoi.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną. (Dz. U. Nr 168, poz.1765) : Rozporządzenie określa: 1) gatunki dziko występujących grzybów: a) objętych ochroną ścisłą, b) objętych ochroną częściową, c) objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania, d) wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref; 2) zakazy właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup gatunków grzybów i odstępstwa od zakazów; 3) sposoby ochrony gatunków grzybów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. (Dz. U. Nr 229, poz. 2313) : Rozporządzenie określa nazwę, położenie administracyjne, obszar i mapę obszaru, cel i przedmiot ochrony oraz sprawującego nadzór nad obszarem.

§ 2. Wyznacza się następujące obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pod nazwą:

1)Dolina Baryczy (kod obszaru PLB020001), obejmująca obszar 55.480,7 ha, w tym:

a)42.263,4 ha położone w województwie dolnośląskim na terenie gmin: Cieszków (82,8 ha), Krośnice (8.294,4 ha), Milicz (24.446,8 ha), Twardogóra (1.189,3 ha), Trzebnica (6,9 ha) i Żmigród (8.243,2 ha),

b)13.217,2 ha położone w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Odolanów (3.999,5 ha), Przygodzice (3.674,4 ha), Sośnie (5.542,3 ha) i Pakosław (1,1 ha);

2)Grądy Odrzańskie (kod obszaru PLB020002), obejmujące obszar 20.461,3 ha, w tym:

a)12.581,5 ha położonych w województwie dolnośląskim na terenie gmin: Oława - gmina wiejska (5.650,4 ha), Oława - gmina miejska (1.000,3 ha), Jelcz-Laskowice (1.529,5 ha), Czernica (911,1 ha), Siechnice (583,4 ha), Święta Katarzyna (2.587,9 ha), Wrocław-Psie Pole (231,8 ha) i Wrocław-Krzyki (87,1 ha),

b)7.879,8 ha położonych w województwie opolskim na terenie gmin: Brzeg (266,1 ha), Skarbimierz (1.563,2 ha), Lewin Brzeski (1.005,3 ha), Lubsza (891,9 ha), Dąbrowa (293,5 ha), Dobrzeń Wielki (1.264,2 ha) i Popielów (2.595,6 ha);

3)Stawy Przemkowskie (kod obszaru PLB020003), obejmujące obszar 4.592,7 ha, w tym:

a)3.183,4 ha położone w województwie dolnośląskim na terenie gmin: Gaworzyce (1.213,0 ha) i Przemków (1.970,4 ha),

b)1.409,3 ha położone w województwie lubuskim na terenie gminy Niegosławice (1.409,3 ha);

4)Błota Rakutowskie (kod obszaru PLB040001), obejmujące obszar 3.006,2 ha położony w województwie kujawsko-pomorskim na terenie gmin: Baruchowo (1.127,2 ha) i Kowal (1.879,1 ha);

5)Bagienna Dolina Drwęcy (kod obszaru PLB040002), obejmująca obszar 3.134,6 ha położony w województwie kujawsko-pomorskim na terenie gmin: Brodnica - gmina wiejska (725,5 ha), Brodnica - gmina miejska (114,0 ha), Brzozie (873,8 ha) i Grążawy (1.421,3 ha);

6)Dolina Dolnej Wisły (kod obszaru PLB040003), obejmująca obszar 34.909,2 ha, w tym:

a)23.753,8 ha położonych w województwie kujawsko-pomorskim na terenie gmin: Ciechocinek (420,2 ha), Nieszawa (257,1 ha), Aleksandrów Kujawski (579,0 ha), Raciążek (260,1 ha), Waganiec (285,0 ha), Dąbrowa Chełmińska (2.111,3 ha), Dobrocz (680,2 ha), Osielsko (54,0 ha), Solec Kujawski (1.681,9 ha), Chełmno - gmina wiejska (1.320,8 ha), Chełmno - gmina miejska (173,7 ha), Unisław (498,6 ha), Grudziądz (795,5 ha), Bobrowniki (1.033,2 ha), Dragacz (1.725,8 ha), Nowe (885,1 ha), Pruszcz (379,9 ha), Świecie (1.293,1 ha), Czernikowo (814,8 ha), Lubicz (473,4 ha), Oborowo (599,2 ha), Wielka Nieszawka (1.122,4 ha), Zawieś Wielka (1.644,5 ha), Fabianki (176,2 ha), Lubanie (287,7 ha), Bydgoszcz - miasto (1.362,1 ha), Grudziądz - miasto (223,8 ha), Toruń - miasto (1.734,1 ha) i Włocławek - miasto (880,9 ha),

b)11.155,4 ha położone w województwie pomorskim na terenie gmin: Cedry Wielkie (769,6 ha), Suchy Dąb (573,8 ha), Kwidzyn (1.039,8 ha), Ryjewo (517,0 ha), Sadlinki (766,4 ha), Lichnowy (518,2 ha), Miłoradz (1.538,9 ha), Ostaszewo (442,3 ha), Stegna (312,6 ha), Gniew (2.109,0 ha), Pelplin (241,2 ha), Subkowy (731,4 ha), Tczew - gmina wiejska (229,3 ha), Tczew - gmina miejska (142,2 ha), Sztum (1.108,1 ha) i Gdańsk - miasto (115,8 ha);

7)Ostoja Nadgoplańska (kod obszaru PLB040004), obejmująca obszar 10.039,5 ha, w tym:

a)6.629,1 ha położone w województwie kujawsko-pomorskim na terenie gmin: Kruszwica (4.623,9 ha), Jeziora Wielkie (1.573,0 ha) i Piotrków Kujawski (432,2 ha),

b)3.410,4 ha położone w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Skulsk (3.164,0 ha) i Wierzbinek (246,4 ha);

8)Bagno Bubnów (kod obszaru PLB060001), obejmujące obszar 2.308,6 ha położony w województwie lubelskim na terenie gmin: Sawin (28,8 ha), Wierzbica (1.025,1 ha), Hańsk (537,6 ha) i Urszulin (717,1 ha);

9)Chełmskie Torfowiska Węglanowe (kod obszaru PLB060002), obejmujące obszar 6.358,4 ha położony w województwie lubelskim na terenie gmin: Chełm (1.485,7 ha), Dorohusk (2.958,5 ha), Kamień (1.163,0 ha), Ruda-Huta (631,4 ha) i Chełm - miasto (119,8 ha);

10)Dolina Środkowego Bugu (kod obszaru PLB060003), obejmująca obszar 25.732,7 ha położony w województwie lubelskim na terenie gmin: Kodeń (2.440,9 ha), Sławatycze (2.107,2 ha), Terespol (396,1 ha), Dorohusk (3.572,4 ha), Dubienka (2.330,6 ha), Ruda-Huta (992,0 ha), Dołhobyczów (136,4 ha), Horodło (2.442,4 ha), Hrubieszów (1.903,0 ha), Mircze (973,2 ha), Hanna (2.431,1 ha), Włodawa (2.767,0 ha) i Wola Uhruska (3.240,4 ha);

11)Dolina Tyśmienicy (kod obszaru PLB060004), obejmująca obszar 6.262,6 ha położony w województwie lubelskim na terenie gmin: Kock (125,7 ha), Ostrów Lubelski (181,6 ha), Ostrówek (9.485,8 ha), Parczew (783,0 ha), Siemień (1.590,0 ha), Borki (460,4 ha), Czemierniki (2.107,7 ha), Radzyń Podlaski (101,0 ha) i Wohyń (427,5 ha);

12)Lasy Janowskie (kod obszaru PLB060005), obejmujące obszar 62.801,2 ha, w tym:

a)35.965,7 ha położonych w województwie lubelskim na terenie gmin: Biłgoraj (345,1 ha), Frampol (376,4 ha), Dzwola (12.298,6 ha), Janów Lubelski (13.139,4 ha), Modliborzyce (5.795,4 ha), Potok Wielki (3.808,3 ha), Annopol (27,7 ha) i Gościeradów (174,8 ha),

b)26.835,5 ha położonych w województwie podkarpackim na terenie gmin: Jarocin (144,7 ha), Pysznica (6.272,3 ha), Radomyśl nad Sanem (7.088,0 ha) i Zaklików (13.330,5 ha);

13)Lasy Parczewskie (kod obszaru PLB060006), obejmujące obszar 13.577,5 ha położony w województwie lubelskim na terenie gmin: Uścimów (2.190,1 ha), Ostrów Lubelski (81,5 ha), Dębowa Kłoda (6.625,2 ha), Parczew (1.623,9 ha) i Sosnowica (3.056,9 ha);

14)Lasy Strzeleckie (kod obszaru PLB060007), obejmujące obszar 8.222,1 ha położony w województwie lubelskim na terenie gmin: Białopole (3.211,0 ha), Dubienka (165,6 ha), Horodło (2.816,6 ha) i Hrubieszów (2.028,9 ha);

15)Puszcza Solska (kod obszaru PLB060008), obejmująca obszar 74.816,9 ha położony w województwie lubelskim na terenie gmin: Biłgoraj - gmina wiejska (16.201,0 ha), Biłgoraj - gmina miejska (241,5 ha), Aleksandrów (5.197,7

ha), Frampol (2.518,3 ha), Józefów (4.058,6 ha), Księżpol (3.992,6 ha), Łukowa (9.668,4 ha), Obsza (3.480,6 ha), Tereszpol (9.802,8 ha), Susiec (8.626,5 ha), Cieszanów (2.728,8 ha), Narol (8.290,6 ha) i Harasiuki (9,5 ha);

16)Ujście Warty (kod obszaru PLB080001), obejmujące obszar 33.017,8 ha położony w województwie lubuskim na terenie gmin: Kostrzyn (827,9 ha), Bogdaniec (327,0 ha), Deszczno (3,8 ha), Witnica (8.387,9 ha), Górzyca (7.134,3 ha), Słubice (0,7 ha), Krzeszyce (5.481,7 ha) i Słońsk (10.854,5 ha);

17)Pradolina Warszawsko-Berlińska (kod obszaru PLB100001), obejmująca obszar 23.677,4 ha, w tym:

a)22.195,7 ha położonych w województwie łódzkim na terenie gmin: Bedlno (1.160,9 ha), Krzyżanów (2.203,9 ha), Kutno (187,4 ha), Łęczyca - gmina wiejska (3.312,6 ha), Łęczyca - gmina miejska (226,6 ha), Góra Świętej Małgorzaty (1.267,6 ha), Grabów (906,3 ha), Piątek (1.676,6 ha), Świnice Warckie (1.933,4 ha), Witonia (638,5 ha), Łowicz - gmina wiejska (1.772,7 ha), Łowicz - gmina miejska (164,8 ha), Bielawy (4.036,7 ha), Domaniewice (1.194,6 ha), Zduny (1.316,6 ha) i Uniejów (196,3 ha),

b)1.481,7 ha położonych w województwie wielkopolskim na terenie gminy Dąbie (1.481,7 ha);

18)Gorce (kod obszaru PLB120001), obejmujące obszar 7.248,6 ha położony w województwie małopolskim na terenie gmin: Kamienica (1.291,4 ha), Mszana Dolna (1.021,4 ha), Niedźwiedź (2.971,2 ha), Nowy Targ (1.020,4 ha), Ochotnica Dolna (943,0 ha) i Rabka-Zdrój (1,2 ha);

19)Puszcza Niepołomicka (kod obszaru PLB120002), obejmująca obszar 11.879,0 ha położony w województwie małopolskim na terenie gmin: Bochnia (24,8 ha), Drwinia (5.691,0 ha), Kłaj (4.678,5 ha) i Niepołomice (1.484,7 ha);

20)Tatry (kod obszaru PLC120001), obejmujące obszar 21.069,7 ha położony w województwie małopolskim na terenie gmin: Zakopane (5.030,5 ha), Bukowina Tatrzańska (4.403,6 ha), Kościelisko (7.975,0 ha) i Poronin (3.660,7 ha);

21)Dolina Dolnego Bugu (kod obszaru PLB140001), obejmująca obszar 60.041,8 ha, w tym:

a)38.904,4 ha położone w województwie mazowieckim na terenie gmin: Platerów (312,3 ha), Sarnaki (3.204,0 ha), Brok (958,6 ha), Małkinia Górna (3.959,2 ha), Nur (1.283,0 ha), Zaręby Kościelne (317,9 ha), Korczew (1.584,5 ha), Ceranów (2.582,9 ha), Jabłonna Lacka (2.293,5 ha), Kosów Lacki (667,4 ha), Repki (838,1 ha), Sterdyń (1.547,1 ha), Łochów (1.955,3 ha), Sadowne (5.784,2 ha), Dąbrówka (2.217,9 ha), Brańszczyk (2.891,1 ha), Somianka (1.059,4 ha), Wyszków (4.466,7 ha) i Zabrodzie (981,3 ha),

b)7.756,7 ha położonych w województwie lubelskim na terenie gmin: Janów Podlaski (4.855,1 ha), Konstantynów (281,3 ha), Rokitno (1.279,4 ha), Terespol (1.067,7 ha),

c)13.338,5 ha położonych w województwie podlaskim na terenie gmin: Drohiczyn (5.076,9 ha), Mielnik (2.895,6 ha), Perlejewo (848,7 ha), Siemiatycze (3.630,0 ha) i Ciechanowiec (1.202,7 ha);

22)Dolina Liwca (kod obszaru PLB140002), obejmująca obszar 23.646,0 ha, w tym:

a)23.640,6 ha położonych w województwie mazowieckim na terenie gmin: Olszanka (1.702,2 ha), Mokobody (1.857,6 ha), Mordy (6.085,6 ha), Siedlce (2.428,7 ha), Suchożebry (1.964,3 ha), Zbuczyn Poduchowny (769,9 ha), Węgrów (109,9 ha), Grębków (699,9 ha), Korytnica (2.438,7 ha), Liw (2.593,3 ha), Łochów (1.535,2 ha), Wierzbno (52,8 ha), Jadów (743,5 ha), Brańszczyk (0,2 ha), Wyszków (530,4 ha) i Siedlce - miasto (128,4 ha),

b)5,4 ha położone w województwie lubelskim na terenie gminy Międzyrzec Podlaski (5,4 ha);

23)Dolina Pilicy (kod obszaru PLB140003), obejmująca obszar 30.833,0 ha, w tym:

a)27.111,1 ha położone w województwie mazowieckim na terenie gmin: Białobrzegi (1.138,4 ha), Promna (2.851,1 ha), Stromiec (872,3 ha), Wyśmierzyce (4.611,6 ha), Mogielnica (2.333,7 ha), Nowe Miasto nad Pilicą (4.707,7 ha), Warka (4.092,6 ha), Grabów nad Pilicą (949,2 ha), Magnuszew (2.585,4 ha), Klwów (50,4 ha) i Odrzywół (2.918,7 ha),

b)3.721,9 ha położonych w województwie łódzkim na terenie gmin: Poświętne (1.831,6 ha), Inowłódz (627,0 ha) i Rzeczyca (1.263,3 ha);

24)Dolina Środkowej Wisły (kod obszaru PLB140004), obejmująca obszar 28.061,3 ha, w tym:

a)25.598,6 ha położonych w województwie mazowieckim na terenie gmin: Maciejowice (1.358,8 ha), Wilga (1.210,8 ha), Warka (515,3 ha), Gniewoszów (437,5 ha), Kozienice (1.549,0 ha), Magnuszew (1.879,7 ha), Sieciechów (672,1 ha), Jabłonna (850,4 ha), Nowy Dwór Mazowiecki (359,5 ha), Czosnów (807,9 ha), Leoncin (1.128,0 ha), Zakroczym (710,4 ha), Józefów (499,4 ha), Otwock (91,2 ha), Karczew (725,5 ha), Sobienie-Jeziory (781,1 ha), Góra Kalwaria (1.333,3 ha), Konstancin-Jeziorna (451,0 ha), Bodzanów (406,9 ha), Gąbin (463,7 ha), Mała Wieś (479,1 ha), Słubice (699,8 ha), Słupno (1.143,1 ha), Wyszogród (1.093,1 ha), Czerwińsk nad Wisłą (899,6 ha), Brochów (1.216,6 ha), Iłów (964,1 ha), Młodzieszyn (542,4 ha), Łomianki (633,8 ha), Płock - miasto (648,5 ha) oraz na terenie dzielnic m.st. Warszawy: Białołęka (245,0 ha), Bielany (178,8 ha), Mokotów (57,0 ha), Praga-Południe (54,8 ha), Praga-Północ (88,9 ha), Śródmieście (72,9 ha), Wawer (197,4 ha), Wilanów (87,8 ha) i Żoliborz (64,5 ha),

b)2.462,7 ha położonych w województwie lubelskim na terenie gmin: Puławy (774,8 ha), Dęblin (163,3 ha) i Stężyca (1.524,6 ha);

25)Doliny Omulwi i Płodownicy (kod obszaru PLB140005), obejmujące obszar 36.568,6 ha, w tym:

a)34.192,3 ha położone w województwie mazowieckim na terenie gmin: Baranowo (10.090,3 ha), Czarnia (2.957,7 ha), Kadzidło (1.878,6 ha), Lelis (1.907,0 ha), Olszewo-Borki (2.027,2 ha), Chorzele (14.179,3 ha), Jednorożec (1.029,0 ha) i Ostrołęka - miasto (123,2 ha),

b)2.376,3 ha położone w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gminy Wielbark (2.376,3 ha);

26)Małopolski Przełom Wisły (kod obszaru PLB140006), obejmujący obszar 6.418,9 ha, w tym:

a)1.928,7 ha położonych w województwie mazowieckim na terenie gmin: Chotcza (863,5 ha), Przyłęk (77,5 ha) i Solec nad Wisłą (987,7 ha),

b)2.645,1 ha położone w województwie lubelskim na terenie gmin: Annopol (541,9 ha), Józefów (579,9 ha), Łaziska (347,8 ha), Wilków (659,3 ha), Kazimierz Dolny (19,7 ha) i Janowiec (496,5 ha),

c)1.845,1 ha położone w województwie świętokrzyskim na terenie gmin Ożarów (330,9 ha) i Tarłów (1.514,2 ha);

27)Puszcza Biała (kod obszaru PLB140007), obejmująca obszar 64.101,6 ha położony w województwie mazowieckim na terenie gmin: Ostrów Mazowiecka - gmina wiejska (13.769,4 ha), Ostrów Mazowiecka - gmina miejska (414,9 ha), Brok (8.926,6 ha), Małkinia Górna (3.020,1 ha), Stary Lubotyń (293,8 ha), Wąsewo (2.244,2 ha), Obryte (7.490,7 ha), Pułtusk (165,9 ha), Zatory (5.374,5 ha), Brańszczyk (8.275,9 ha), Długosiodło (6.377,2 ha), Rząśnik (7.126,7 ha), Somianka (47,1 ha) i Wyszków (574,6 ha);

28)Puszcza Kampinoska (kod obszaru PLC140001), obejmująca obszar 37.469,7 ha położony w województwie mazowieckim na terenie gmin: Czosnów (5.875,4 ha), Leoncin (9.472,7 ha), Brochów (5.175,7 ha), Izabelin (3.975,8 ha), Kampinos (3.084,2 ha), Leszno (6.645,4 ha), Łomianki (558,2 ha), Bielany (0,6 ha) i Stare Babice (2.681,5 ha);

29)Pogórze Przemyskie (kod obszaru PLB180001), obejmujące obszar 64.074,7 ha położony w województwie podkarpackim na terenie gmin: Ustrzyki Dolne (133,4 ha), Rokietnica (1.693,3 ha), Roźwienica (118,2 ha), Bircza (16.857,3 ha), Dubiecko (7.963,4 ha), Fredropol (12.072,9 ha), Krasiczyn (11.772,2 ha), Krzywcza (58.354 ha), Przemyśl (2.731,0 ha), Żurawica (517,1 ha), Dynów - gmina wiejska (3.390,9 ha), Dynów - gmina miejska (973,4 ha) i Przemyśl - miasto (16,2 ha);

30)Bieszczady (kod obszaru PLC180001), obejmujące obszar 107.317,9 ha położony w województwie podkarpackim na terenie gmin: Czarna (6.470,5 ha), Lutowiska (44.155,6 ha), Komańcza (13.516,6 ha), Zagórz (1.119,7 ha), Baligród (8.371,5 ha), Cisna (28.576,7 ha) i Solina (5.107,3 ha);

31)Bagienna Dolina Narwi (kod obszaru PLB200001), obejmująca obszar 24.924,6 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Choroszcz (8.468,5 ha), Łapy (6.433,5 ha), Suraż (1.183,5 ha), Turośń Kościelna (4.425,7 ha), Tykocin (2.001,0 ha), Kobylin-Borzymy (1.036,7 ha) i Sokoły (1.375,7 ha);

32)Puszcza Augustowska (kod obszaru PLB200002), obejmująca obszar 115.377,2 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Augustów - gmina wiejska (7.052,1 ha), Augustów - gmina miejska (3.306,0 ha), Lipsk (2.334,1 ha), Nowinka (15.935,5 ha), Płaska (37.679,6 ha), Sztabin (8.226,2 ha), Giby (26.736,0 ha), Krasnopol (1.504,2 ha), Sejny (3.152,2 ha), Raczki (191,2 ha), Suwałki (9.258,0 ha) i Szypliszki (2,1 ha);

33)Puszcza Knyszyńska (kod obszaru PLB200003), obejmująca obszar 132.372,2 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Czarna Białostocka (18.873,5 ha), Dobrzyniewo Duże (6.604,4 ha), Gródek (34.731,1 ha), Michałowo (10.931,5 ha), Supraśl (15.022,6 ha), Wasilków (9.698,6 ha), Zabłudów (5.088,3 ha), Jasionówka (20,1 ha), Knyszyn (3.652,7 ha), Janów (1.528,9 ha), Korycin (82,5 ha), Krynki (8.250,5 ha), Sokółka (4.456,1 ha) i Szudziałowo (13.431,5 ha);

34)Dolina Biebrzy (kod obszaru PLC200001), obejmująca obszar 124.104,5 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Bargłów Kościelny (714,5 ha), Lipsk (4.983,0 ha), Sztabin (12.779,8 ha), Tykocin (3.782,9 ha), Zawady (580,7 ha), Grajewo (10.024,4 ha), Radziłów (8.370,3 ha), Rajgród (2.540,1 ha), Jedwabne (907,3 ha), Wizna (2.009,7 ha), Goniądz (30.659,4 ha), Jaświły (3.238,8 ha), Mońki (1.041,8 ha), Trzcianne (27.139,7 ha), Dąbrowa Białostocka (5.983,9 ha), Nowy Dwór (1.281,0 ha), Suchowola (7.401,4 ha) i Rutki (665,9 ha);

35)Dolina Górnej Narwi (kod obszaru PLC200002), obejmująca obszar 15.910,0 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Juchnowiec Kościelny (670,6 ha), Łapy (353,1 ha), Michałowo (1.304,8 ha), Poświętne (1.477,0 ha), Suraż (2.409,6 ha), Zabłudów (714,2 ha), Bielsk Podlaski (1.759,2 ha), Wyszki (2.419,5 ha), Narew (4.127,6 ha) i Narewka (674,5 ha);

36)Przełomowa Dolina Narwi (kod obszaru PLC200003), obejmująca obszar 6.988,4 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Łomża (4.114,9 ha), Piątnica (2.485,4 ha), Wizna (386,1 ha) i Łomża - miasto (2,0 ha);

37)Puszcza Białowieska (kod obszaru PLC200004), obejmująca obszar 62.942,0 ha położony w województwie podlaskim na terenie gmin: Hajnówka (147,3 ha), Białowieża (20.244,9 ha), Dubicze Cerkiewne (2.264,4 ha), Hajnówka (17.586,4 ha), Narew (2.086,7 ha) i Narewka (20.612,2 ha);

38)Wielki Sandr Brdy (kod obszaru PLB220001), obejmujący obszar 37.058,7 ha położony w województwie pomorskim na terenie gmin: Lipnica (1.842,1 ha), Studzienice (258,6 ha), Brusy (16.770,0 ha), Chojnice (15.505,3 ha) i Konarzyny (2.682,7 ha);

39)Dolina Słupi (kod obszaru PLB220002), obejmująca obszar 37.033,2 ha położony w województwie pomorskim na terenie gmin: Borzytuchom (4.463,6 ha), Bytów (1.703,6 ha), Czarna Dąbrówka (7.418,4 ha), Kołczygłowy (6.916,5 ha), Parchowo (2,2 ha), Trzebielino (68,8 ha), Dębnica Kaszubska (11.150,5 ha), Kobylnica (4.581,5 ha) i Słupsk (728,0 ha);

40)Ostoja Słowińska (kod obszaru PLB220003), obejmująca obszar 19.326,7 ha położony w województwie pomorskim na terenie gmin: Łeba (357,0 ha), Wicko (2.350,5 ha), Główczyce (2.120,4 ha), Smołdzino (14.276,9 ha) i Ustka (222,0 ha);

41)Ujście Wisły (kod obszaru PLB220004), obejmujące obszar 1.014,7 ha, w tym:

a)840,2 ha położone w województwie pomorskim na terenie gmin: Stegna (287,9 ha) i Gdańsk - miasto (552,3 ha),

b)174,5 ha położonych na wodach przybrzeżnych Morza Bałtyckiego;

42)Zatoka Pucka (kod obszaru PLB220005), obejmująca obszar 62.045,5 ha o współrzędnych 18° 39' długości geograficznej wschodniej i 54° 36' szerokości geograficznej północnej, w tym:

a)937,9 ha położonych w województwie pomorskim na terenie gmin: Hel (0,3 ha), Jastarnia (0,4 ha), Władysławowo (100,0 ha), Kosakowo (510,5 ha), Puck - gmina wiejska (324,4 ha), Puck - gmina miejska (0,4 ha), Gdańsk - miasto (0,8 ha), Gdynia - miasto (1,0 ha) i Sopot - miasto (0,03 ha),

b)61.107,6 ha położonych na wodach przybrzeżnych Morza Bałtyckiego;

43)Dolina Górnej Wisły (kod obszaru PLB240001), obejmująca obszar 24.767,5 ha położony w województwie śląskim na terenie gmin: Czechowice-Dziedzice (3.156,9 ha), Jasienica (4.172,1 ha), Chybie (3.099,9 ha), Dębowiec (1.435,9 ha), Hażlach (557,3 ha), Skoczów (3.960,6 ha), Strumień (4.061,0 ha), Goczałkowice-Zdrój (3.954,3 ha) i Pszczyna (369,5 ha);

44)Dolina Nidy (kod obszaru PLB260001), obejmująca obszar 15.177,4 ha położony w województwie świętokrzyskim na terenie gmin: Busko-Zdrój (83,0 ha), Nowy Korczyn (1.358,8 ha), Wiślica (5.055,8 ha), Imielno (1.197,1 ha), Opatowiec (16,9 ha), Kije (448,3 ha), Michałów (528,4 ha), Pińczów (4.544,8 ha) i Złota (1.944,3 ha);

45)Bagna Nietlickie (kod obszaru PLB280001), obejmujące obszar 3.107,6 ha położony w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin Miłki (1.744,9 ha) i Orzysz (1.362,7 ha);

46)Dolina Pasłęki (kod obszaru PLB280002), obejmująca obszar 19.405,9 ha położony w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Braniewo - gmina wiejska (402,8 ha), Braniewo - gmina miejska (41,5 ha), Płoskinia (2.994,3 ha), Wilczęta (1.667,3 ha), Godkowo (839,7 ha), Lubomino (736,5 ha), Orneta (1.745,0 ha), Gietrzwałd (3.723,4 ha), Jonkowo (1.734,0 ha), Olsztynek (745,5 ha), Stawiguda (244,7 ha), Świątki (1.709,3 ha), Łukta (1.585,0 ha) i Miłakowo (1.237,2 ha);

47)Jezioro Łuknajno (kod obszaru PLB280003), obejmujące obszar 1.255,3 ha położony w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Mikołajki - gmina wiejska (1.185,0 ha) i Mikołajki - gmina miejska (70,3 ha);

48)Jezioro Oświn i Okolice (kod obszaru PLB280004), obejmujące obszar 1.862,6 ha położony w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Srokowo (315,9 ha) i Węgorzewo (1.546,7 ha);

49)Lasy Iławskie (kod obszaru PLB280005), obejmujące obszar 24.604,2 ha, w tym:

a)22.002,5 ha położonych w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Iława - gmina wiejska (9.992,4 ha), Iława - gmina miejska (144,4 ha), Susz (5.107,3 ha) i Zalewo (6.758,5 ha),

b)2.601,7 ha położonych w województwie pomorskim na terenie gminy Stary Dzierzgoń (2.601,7 ha);

50)Puszcza Borecka (kod obszaru PLB280006), obejmująca obszar 18.945,7 ha położony w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Kruklanki (9.737,2 ha), Wydminy (155,2 ha), Kowale Oleckie (7.454,1 ha), Świętajno (1.186,9 ha), Banie Mazurskie (122,7 ha), Gołdap (202,0 ha) i Pozezdrze (87,6 ha);

51)Puszcza Napiwodzko-Ramucka (kod obszaru PLB280007), obejmująca obszar 117.319,9 ha położony w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Janowo (6.911,7 ha), Nidzica (18.238,2 ha), Olsztynek (10.688,3 ha), Purda (15.530,8 ha), Stawiguda (11.897,8 ha), Dźwierzuty (1.895,7 ha), Jedwabno (26.237,4 ha), Pasym (4.065,9 ha), Szczytno (8.712,6 ha) i Wielbark (13.141,5 ha);

52)Puszcza Piska (kod obszaru PLB280008), obejmująca obszar 171.854,0 ha, w tym:

a)168.098,5 ha położonych w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Mikołajki (10.318,9 ha), Mrągowo (3.994,1 ha), Piecki (31.469,6 ha), Sorkwity (5.324,8 ha), Biskupiec (102,1 ha), Biała Piska (360,8 ha),

Orzysz (960,5 ha), Pisz (47.335,4 ha), Ruciane-Nida (36.054,0 ha), Dźwierzuty (3.056,6 ha), Rozogi (6.105,6 ha), Szczytno (29,3 ha) i Świętajno (22.986,8 ha),

b)241,4 ha położone w województwie mazowieckim na terenie gminy Łyse (241,4 ha),

c)3.514,1 ha położone w województwie podlaskim na terenie gmin: Kolno (2.269,0 ha) i Turośl (1.245,1 ha);

53)Warmińskie Bociany (kod obszaru PLB280009), obejmujące obszar 107.937,8 ha położony w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Barciany (17.704,9 ha), Bartoszyce (23.209,7 ha), Górowo Iławeckie (32.256,6 ha), Korsze (2.508,5 ha), Lelkowo (3.236,3 ha), Sępopol (20.156,6 ha) i Srokowo (8.865,1 ha);

54)Zalew Wiślany (kod obszaru PLB280010), obejmujący obszar 33.665,7 ha, w tym:

a)1.916,2 ha położonych w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Braniewo (231,7 ha), Frombork (183,0 ha), Elbląg (650,1 ha) i Tolkmicko (851,4 ha),

b)1.389,1 ha położone w województwie pomorskim na terenie gmin: Krynica Morska (370,9 ha), Nowy Dwór Gdański (87,8 ha) i Sztutowo (930,4 ha),

c)30.360,4 ha położone na morskich wodach wewnętrznych Zalewu Wiślanego;

55)Jezioro Drużno (kod obszaru PLC280001), obejmujące obszar 3.175,8 ha położony w województwie warmińsko-mazurskim na terenie gmin: Elbląg (2.207,9 ha) i Markusy (967,9 ha);

56)Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego (kod obszaru PLB300001), obejmująca obszar 32.408,6 ha, w tym:

a)21.193,6 ha położonych w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Chodzież (4.240,9 ha), Szamocin (5.460,3 ha), Białośliwie (2.182,9 ha), Kaczory (2.163,0 ha), Miasteczko Krajeńskie (2.017,0 ha), Ujście (1.061,4 ha), Wyrzysk (3.541,6 ha) i Gołańcz (526,6 ha),

b)11.215,0 ha położonych w województwie kujawsko-pomorskim na terenie gmin: Białe Błota (346,5 ha), Sicienko (1.135,4 ha), Kcynia (2.366,1 ha), Nakło nad Notecią (3.997,2 ha), Sadki (3.312,7 ha), Szubin (6,2 ha) i Bydgoszcz - miasto (51,0 ha);

57)Dolina Środkowej Warty (kod obszaru PLB300002), obejmująca obszar 60.133,9 ha, w tym:

a)55.865,6 ha położonych w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Żerków (1.364,4 ha), Koło - gmina wiejska (2.692,7 ha), Koło - gmina miejska (637,4 ha), Dąbie (2.748,8 ha), Kościelec (3.371,1 ha), Osiek Mały (1.063,0 ha), Golina (3.727,7 ha), Kramsk (10.006,0 ha), Krzymów (2.451,1 ha), Rzgów (3.075,9 ha), Sompolno (81,0 ha), Stare Miasto (837,7 ha), Ślesin (2,7 ha), Lądek (3.642,0 ha), Zagórów (3.013,5 ha), Krzykosy (1.161,1 ha), Nowe Miasto nad Wartą (856,6 ha), Środa Wielkopolska (1,2 ha), Brudzew (1.608,8 ha), Dobra (54,6 ha), Przykona (213,9 ha), Kołaczkowo (338,8 ha), Miłosław (5.169,0 ha), Pyzdry (6.069,5 ha) i Konin - miasto (1.677,0 ha),

b)4.268,2 ha położone w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Poddębice (574,6 ha) i Uniejów (3.693,6 ha);

58)Nadnoteckie Łęgi (kod obszaru PLB300003), obejmujące obszar 16.617,8 ha położony w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Czarnków - gmina wiejska (7.974,2 ha), Czarnków - gmina miejska (271,3 ha), Trzcianka (3.487,3 ha), Wieleń (3.139,5 ha), Piła (1,5 ha) i Ujście (1.744,0 ha);

59)Wielki Łęg Obrzański (kod obszaru PLB300004), obejmujący obszar 23.352,0 ha położony w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Kamieniec (3.678,7 ha), Rakoniewice (1.025,0 ha), Wielichowo (5.115,2 ha), Kościan (2.983,6 ha), Śmigiel (1.403,3 ha), Przemęt (5.089,6 ha) i Wolsztyn (4.056,6 ha);

60)Zbiornik Wonieść (kod obszaru PLB300005), obejmujący obszar 2.465,0 ha położony w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Kościan (894,2 ha), Krzywiń (107,7 ha), Śmigiel (774,3 ha) i Osieczna (688,9 ha);

61)Bagna Rozwarowskie (kod obszaru PLB320001), obejmujące obszar 4.211,2 ha położony w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Kamień Pomorski (1.911,7 ha) i Wolin (2.299,5 ha);

62)Delta Świny (kod obszaru PLB320002), obejmująca obszar 9.171,3 ha położony w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Międzyzdroje (1.127,9 ha) i Świnoujście - miasto (8.043,4 ha);

63)Dolina Dolnej Odry (kod obszaru PLB320003), obejmująca obszar 54.447,9 ha, w tym:

a)54.272,5 ha położonych w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Goleniów (6.844,6 ha), Banie (42,1 ha), Cedynia (3.618,2 ha), Chojna (2.495,6 ha), Gryfino (2.978,2 ha), Mieszkowice (7.614,7 ha), Widuchowa (13.087,7 ha), Boleszkowice (3.862,2 ha), Kołbaskowo (4.347,5 ha) i Szczecin - miasto (9.381,7 ha),

b)175,4 ha położone w województwie lubuskim na terenie gminy Kostrzyn (175,4 ha);

64)Jeziora Wełtyńskie (kod obszaru PLB320004), obejmujące obszar 1.306,2 ha położony w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Gryfino (1.305,2 ha) i Stare Czarnowo (1,0 ha);

65)Jezioro Miedwie i Okolice (kod obszaru PLB320005), obejmujące obszar 15.782,0 ha położony w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Stare Czarnowo (2.065,4 ha), Bielice (809,3 ha), Przelewice (2.491,2 ha), Pyrzyce (5.340,6 ha), Warnice (2.063,7 ha), Kobylanka (365,6 ha) i Stargard Szczeciński (2.646,2 ha);

66)Jezioro Świdwie (kod obszaru PLB320006), obejmujące obszar 6.157,0 ha położony w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Dobra (Szczecińska) (3.014,4 ha) i Police (3.142,6 ha);

67)Łąki Skoszewskie (kod obszaru PLB320007), obejmujące obszar 9.593,9 ha położony w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Przybiernów (1,9 ha), Stepnica (9.150,4 ha) i Wolin (441,6 ha);

68)Ostoja Ińska (kod obszaru PLB320008), obejmująca obszar 86.300,3 ha położony w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Recz (2.252,1 ha), Drawsko Pomorskie (3.079,7 ha), Kalisz Pomorski (640,3 ha), Chociwel (15.515,0 ha), Dobrzany (8.910,7 ha), Ińsko (15.018,1 ha), Marianowo (7.701,9 ha), Stara Dąbrowa (2.207,7 ha), Stargard Szczeciński (273,6 ha), Suchań (104,2 ha), Dobra (3.308,6 ha), Łobez (328,7 ha), Radowo Małe (3.646,4 ha) i Węgorzyno (23.313,3 ha);

69)Zalew Szczeciński (kod obszaru PLB320009), obejmujący obszar 44.928,5 ha położony w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Goleniów (6,2 ha), Stepnica (8.932,2 ha), Międzyzdroje (5.133,8 ha), Wolin (8.107,0 ha), Nowe Warpno (11.930,9 ha), Police (4.050,7 ha) i Świnoujście - miasto (6.767,8 ha);

70)Ławica Słupska (kod obszaru PLB990001), obejmująca obszar 76.594,0 ha położony na Morzu Bałtyckim o współrzędnych 16° 57' długości geograficznej wschodniej i 54° 57' szerokości geograficznej północnej;

71)Przybrzeżne Wody Bałtyku (kod obszaru PLB990002), obejmujące obszar 211.741,2 ha o współrzędnych 18° 17' długości geograficznej wschodniej i 54° 49' szerokości geograficznej północnej, w tym:

a)2 ha położone w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Darłowo - gmina wiejska (1,0 ha), Darłowo - gmina miejska (0,2 ha) i Postomino (0,8 ha),

b)3,1 ha położone w województwie pomorskim na terenie gmin: Łeba (0,7 ha), Władysławowo (0,2 ha), Krokowa (0,2 ha), Ustka - gmina wiejska (0,4 ha), Ustka - gmina miejska (0,2 ha), Smołdzino (0,8 ha) i Choczewo (0,8 ha),

c)211.735,9 ha położonych na wodach przybrzeżnych Morza Bałtyckiego;

72)Zatoka Pomorska (kod obszaru PLB990003), obejmująca obszar 591.112,8 ha o współrzędnych 14° 32' długości geograficznej wschodniej i 54° 24' szerokości geograficznej północnej, w tym:

a)49,1 ha położone w województwie zachodniopomorskim na terenie gmin: Rewal (4,3 ha), Trzebiatów (12,7 ha), Dziwnów (0,8 ha), Międzyzdroje (0,5 ha), Wolin (0,3 ha), Kołobrzeg - gmina wiejska (10,6 ha), Kołobrzeg - gmina miejska (5,3 ha), Ustronie Morskie (6,5 ha), Będzino (7,0 ha), Mielno (0,9 ha) i Świnoujście - miasto (0,2 ha),

b)591.063,7 ha położonych na wodach przybrzeżnych Morza Bałtyckiego.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. (Dz. U. Nr 179, poz. 1275)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków. (Dz. U. Nr 25, poz. 133)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 marca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. Nr 0, poz. 358)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych. (Dz. U. Nr 45, poz. 433) : Ustala się następującą listę gatunków zwierząt łownych: 1) zwierzyna gruba: a) łoś (Alces alces), b) jeleń szlachetny (Cervus elaphus), c) jeleń sika (Cervus nippon), d) daniel (Dama dama), e) sarna (Capreolus capreolus), f) dzik (Sus scrofa), g) muflon (Ovis aries musimon); 2) zwierzyna drobna: a) lis (Vulpes vulpes), b) jenot (Nyctereutes procyonoides), c) borsuk (Meles meles), d) kuna leśna (Martes martes), e) kuna domowa (Martes foina), f) norka amerykańska (Mustela vison), g) tchórz zwyczajny (Mustela putorius), h) szop pracz (Procyon lotor), i) piżmak (Ondatra zibethicus), j) zając szarak (Lepus europaeus), k) dziki królik (Oryctolagus cuniculus), l) jarząbek (Tetrastes bonasia), m) bażant (Phasianus ssp.), n) kuropatwa (Perdix perdix), o) gęś gęgawa (Anser anser), 2 p) gęś zbożowa (Anser fabalis), r) gęś białoczelna (Anser albifrons), s) krzyżówka (Anas platyrhynchos), t) cyraneczka (Anas crecca), u)

głowienka (Aythya ferina), w) czernica (Aythya fuligula), x) gołąb grzywacz (Columba palumbus), y) słonka (Scolopax rusticola), z) łyska (Fulica atra).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne. (Dz. U. Nr 48, poz. 459) : Celem wprowadzenia rozporządzenia jest przedłużenie okresu polowań na lisy, jenoty i szopy pracze, co umożliwi lepszą kontrolę liczebności tych gatunków oraz spowoduje wzrost efektywności prowadzonych działań ochronnych w odniesieniu do głuszca, cietrzewia, zająca, bażanta i kuropatwy oraz szeregu innych gatunków, w tym objętych ochroną całkowitą lub częściową. Ponadto celem nowelizacji rozporządzenia jest przedłużenie okresu polowań na dziki w okresie największej intensyfikacji szkód łowieckich na łąkach.

Ustawa o lasach Ustawa z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. Nr 101, poz. 444) : Ustawa określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową.

Obowiązujące formy ochrony przyrody w Polsce

Liczba poszczególnych typów form ochrony przyrody w kraju i województwie pomorskim :

Art. 17. 1. Ochronę przyrody wprowadza się poprzez: 1) tworzenie parków narodowych; 2) uznawanie określonych obszarów za rezerwaty przyrody; 3) tworzenie parków krajobrazowych; 4) wyznaczanie obszarów o znaczeniu międzynarodowym; 5) wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu; 6) objęcie ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów; 7) uznanie za: a) pomnik przyrody, b) stanowisko dokumentacyjne, c) użytek ekologiczny, d) zespół przyrodniczo-krajobrazowy. 2. Obszary wymienione w ust. 1 w pkt. 1-5 tworzą krajowy system obszarów chronionych, który stanowi układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody. 3. W drodze porozumienia z sąsiednimi państwami mogą być wyznaczane przygraniczne obszary cenne pod względem przyrodniczym, w celu ich wspólnej ochrony. 4. Poszczególne formy ochrony przyrody mogą uzyskać status o znaczeniu międzynarodowym, określony konwencjami lub uchwałami organizacji międzynarodowych.

INNE FORMY OCHRONY PRZYRODY W POLSCE: rezerwaty przyrody - około 1481 (2012 r.) parki krajobrazowe - około 121 (2011 r.) obszary Natura 2000: obszary specjalnej ochrony ptaków - 144 specjalne obszary ochrony siedlisk - 823

Wymienić co najmniej 5 parków narodowych w kraju :

1.Słowiński Park Narodowy

2.Woliński Park Narodowy

3.Park Narodowy Bory Tucholskie

4.Drawieński Park Narodowy

5.Park Narodowy Ujście Warty

6.Wielkopolski Park Narodowy

7.Karkonoski Park Narodowy

8.Park Narodowy Gór Stołowych

9.Ojcowski Park Narodowy

10.Babiogórski Park Narodowy

11.Gorczański Park Narodowy

12.Tatrzański Park Narodowy

13.Pieniński Park Narodowy

14.Magurski Park Narodowy

15.Bieszczadzki Park Narodowy

16.Roztoczański Park Narodowy

17.Świętokrzyski Park Narodowy

18.Poleski Park Narodowy

19.Kampinoski Park Narodowy

20.Białowieski Park Narodowy

21.Narwiański Park Narodowy

22.Biebrzański Park Narodowy

23.Wigierski Park Narodowy

Wymienić parki narodowe, krajobrazowe i co najmniej 10 rezerwatów przyrody w województwie pomorskim.

Parki Narodowe: Słowiński Park Narodowy, Park Narodowy Bory Tucholskie

Parki Krajobrazowe: Nadmorski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Kaszubski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana, Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych, Trójmiejski Park Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy, Wdzydzki Park Krajobrazowy, Zaborski Park Krajobrazowy

Rezerwatów jest 130 : rezerwat przyrody Babnica, rezerwat przyrody Cisowa, rezerwat przyrody Czarne Bagno, rezerwat przyrody Gołębia Góra, rezerwat przyrody Krwawe Doły, rezerwat przyrody Kurze Grzędy, rezerwat przyrody Sosny, rezerwat przyrody Słone Łąki, rezerwat przyrody Ptasi Raj, rezerwat przyrody Zielone, rezerwat przyrody Szczyt Wieżyca.

Wymienić co najmniej 5 rezerwatów biosfery utworzonych w Polsce:

Rezerwat Biosfery Babia Góra, Białowieski Rezerwat Biosfery, Rezerwat Biosfery Jezioro Łuknajno, Słowiński Rezerwat Biosfery, Międzynarodowy Rezerwat Biosfery "Karpaty Wschodnie", Tatrzański Rezerwat Biosfery, Karkonoski Rezerwat Biosfery, Rezerwat Biosfery Puszcza Kampinoska, Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie.

Wymienić i krótko scharakteryzować ratyfikowane przez Polskę międzynarodowe konwencje związane z ochroną przyrody:

KONWENCJA RAMSARSKA – celem jest ochrona i czynne zabezpieczenie terenów podmokłych o międzynarodowym znaczeniu, w szczególności miejsc występowania ptaków wodno-błotnych.

KONWENCJA BOŃSKA (CMS) – Konwencja dotycząca ochrony wędrownych dziko żyjących gatunków zwierząt. W załączniku I jest około 90 gatunków (gatunki zagrożone wyginięciem). W Polsce stwierdzono 17 gatunków z załącznika I, w tym: gęś mała, bernikla rdzawoszyja, podgorzałka, bielik, orlik grubodzioby, wodniczka.

KONWENCJA BERNEŃSKA – Konwencja o ochronie dzikiej europejskiej fauny i flory oraz ich siedlisk naturalnych. Celem jest opracowanie polityki ochrony dzikiej fauny i flory oraz ich siedlisk, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych i ginących, zwłaszcza gatunków endemicznych oraz tych, których siedliska są zagrożone w myśl postanowień Konwencji.

KONWENCJA WASZYNGTOŃSKA (CITES) - Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem. Przepisami konwencji objęte jest około 50 000 gatunków i podgatunków zagrożonych wyginięciem w różnych strefach geograficznych

KONWENCJA O RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ • podpisana w 1992 roku w Rio de Janeiro na zwołanej przez ONZ międzynarodowej konferencji Środowisko i Rozwój, • przedmiotem ochrony realizowanej przez Strony powinno być całe bogactwo przyrodnicze występujące na Ziemi, • nowoczesna ochrona bioróżnorodności wymaga nie tylko działań in–situ (czyli w miejscach naturalnego występowania danego elementu), ex–situ (czyli w stworzonych przez człowieka kolekcjach, ogrodach zoologicznych i bankach genów), ale również współdziałania wielu instytucji reprezentujących różne sektory gospodarki.

Program UNESCO – Człowiek i Biosfera (MaB) – celem jest stworzenie modelowych rozwiązań dla racjonalnego użytkowania i zabezpieczenia zasobów biosfery w ramach istniejących służb społecznych i ochrony przyrody.

Gdańsk – światową stolicą bursztynu

Scharakteryzować pochodzenie sukcynitu - odmiana bursztynu, substancja organiczna, żywica kopalna, która powstała w warunkach naturalnych co najmniej przed 40 milionami lat; pochodzi z utworów trzeciorzędowych. Żywica wydostawała się ze zranień, pęknięć pni i gałęzi drzew. Mówi się o dwóch przyczynach tego zjawiska, po pierwsze, takim zwiększonym wypływem żywicy drzewa broniły się osłaniając zranienia, blokując dostęp wirusom i pasożytniczym grzybom. Po drugie mogła być to reakcja drzew na zachodzące zmiany klimatu, znaczne wahania temperatury i wyjątkową aktywność wulkaniczną. Przetrwała ona do naszych czasów w formach dokumentujących sposób jej powstawania i przemieszczania.

Wymienić lokalizację największych złóż bursztynu w środkowej Europie: tak zwana delta gdańska (od Karwi do Półwyspu Sambijskiego) – sukcynit (b. bałtycki), okolice Parczewa (Lubelszczyzna), okolice Klesowa (Wołyń, Ukraina) − b. Ukraiński.

Wymienić sposoby wydobycia bursztynu stosowane obecnie i w przeszłości: zbieractwo na brzegu oraz poławianie za pomocą kaszorków – głównie po jesiennych i wiosennych sztormach, kopanie, techniki górnicze → 1883 powstała największa kopalnia podziemna bursztynu (miejscowość Jantarnyj) → zamknięta w 1922 roku, kopalnie odkrywkowe (zarówno wyrobiska na stokach klifu i ich podnóży jak i odkrywki w głębi lądu)

Wymienić i scharakteryzować imprezy kulturalne oraz organizacje związane z bursztynnictwem w Gdańsku: marzec – Międzynarodowe Targi Bursztynu,

Biżuterii i Kamieni Jubilerskich Amberif (przyznaje się bardzo prestiżową nagrodę „Bursztynnika Roku”, targom towarzyszy, między innymi, Gala Mody i Bursztynu),

Muzeum bursztynu – Zespół Przedbramia ulicy Długiej (wiele inkluzji przyrodniczych, zabytki sztuki dawnej)

ciekawe zbiory inkluzji bursztynowych – Wydział Biologii UG

„Bursztynowa Piąta Aleja” - ulice Mariacka, Długie Pobrzeże, ulica Długa

Powstały różne organizacje i pracownie: Światowa Rada Bursztynu – powołana przez władze Gdańska, Międzynarodowa Stowarzyszenie Bursztynników, Krajowa Izba Gospodarcza Bursztynu, Gdańskie Centrum Bursztynu, Pracownia Biżuterii Akademii Sztuk Pięknych, Ambasador Bursztynu – nominowany w Gdańsku.

Podstawowe pojęcia ekologii:

Wyjaśnić różnicę między pojęciami ekologia i sozologia : SOZOLOGIA - nauka o czynnej ochronie środowiska naturalnego, zajmująca się problemami ochrony środowiska, przyczynami i następstwami niekorzystnych zmian w strukturze i funkcjonowaniu układów przyrodniczych (ekologicznych), zmian wynikających z rozwoju cywilizacji oraz sposobami zapobiegania im i łagodzenia ich skutków. EKOLOGIA - nauka o strukturze i funkcjonowaniu przyrody, zajmująca się badaniem oddziaływań pomiędzy organizmami, a ich środowiskiem. / Ekologia to nauka zajmująca się zależnoscią między organizmami a środkowiskiem oraz między samymi organizmami . a sozologia to nauka zajmująca się ochroną środowiska.

Scharakteryzować pojęcie ekosystemu: dynamiczny układ ekologiczny, na który składa się zespół organizmów (biocenoza) połączonych relacjami troficznymi (tworzących sieć troficzną) wraz ze środowiskiem przezeń zajmowanym, czyli biotopem, w którym zachodzi przepływ energii i obieg materii. W skrócie zatem ekosystem to biocenoza wraz z biotopem

Wyjaśnić proces efektu cieplarnianego: zjawisko podwyższenia temperatury planety powodowane obecnością gazów cieplarnianych w atmosferze. Efekt cieplarniany to proces wzrostu temperatury powierzchni Ziemi spowodowany zatrzymaniem pewnej ilości ciepła emitowanego do atmosfery. Za proces ten odpowiedzialny jest wzros gazów cieplarnianych, np: dwutlenku węgla, freonu, metanu, podtlenku azotu.

Wyjaśnić zjawisko zanikania warstwy ozonowej w atmosferze Ziemi: zjawisko spadku stężenia ozonu (O3) w stratosferze atmosfery ziemskiej. Występuje głównie w obszarach podbiegunowych. Tworzenie się i rozpad O3 zachodzi pod wpływem światła, którego natężenie różni się dla danego obszaru w poszczególnych porach roku.

Flora i fauna Morza Bałtyckiego i Zatoki Gdańskiej

Wymienić i rozpoznać charakterystyczne dla Zatoki Gdańskiej i Morza Bałtyckiego gatunki awifauny: Łabędź niemy, Łabędź krzykliwy, kormoran, łyska, czernice, czapla siwa, lodwóka, śmieszka, mewa pospolita, mewa srebrzysta,

Wymienić i rozpoznać przynależność gatunkową muszli mięczaków spotykanych na bałtyckim wybrzeżu: omułek, sercówka, rogowiec, małgiew piaskołaz

wymienić i rozpoznać gatunki fok występujące w Bałtyku: foka pospolita, foka szara, foka obrączkowata

Wybrane rezerwaty przyrody w okolicy Trójmiasta

Scharakteryzować położenie oraz podmiot ochrony rezerwatu przyrody Kępa Redłowska: zajmuje część wysoczyzny morenowej (maksymalna wysokość 86 m n.p.m.) z aktywnym wybrzeżem klifowym – możliwość obserwowania abrazji morskiej, cel ochrony: zachowanie naturalnego krajobrazu nadmorskiego, lasów bukowych, form abrazyjnych i stanowiska jarząba szwedzkiego.

scharakteryzować położenie oraz podmiot ochrony rezerwatu przyrody Ptasi Raj: położony przy ujściu Wisły Śmiałej do Zatoki Gdańskiej, na obszarze Wyspy Sobieszewskiej. Cel ochrony: ptaki wodne i błotne, ochrona miejsca odpoczynku ptaków w trakcie wędrówek.

Scharakteryzować położenie oraz podmiot ochrony rezerwatu przyrody Mewia Łacha: obejmuje lewy brzeg Wisły – Przekopu (około 19 ha) na Wyspie Sobieszewskiej (gmina Gdańsk) oraz prawy brzeg (około 131 ha) na terenie gminy Stegna. Cel ochrony: zachowanie kolonii lęgowych rybitw, lęgowisk, miejsc odpoczynku i żerowania ptaków siewkowych, blaszkodziobych i innych oraz krajobrazu stożka ujściowego Wisły (naturalne procesy deltowe).

Wybrane użytki ekologiczne w Trójmieście

Wymienić użytki ekologiczne utworzone na obszarze Gdańska, Sopotu i Gdyni / scharakteryzować położenie oraz podmiot ochrony użytków ekologicznych istniejących na terenie miasta Gdańska:

Gdańsk :

Fort Nocek – utworzony w 1996 roku w celu zabezpieczenia stanowiska hibernacji nietoperzy. Zlokalizowany jest on na terenie Fortów Napoleońskich przy ul. 3 Maja w Gdańsku, nad Dworcem PKS.

Murawy kserotermiczne w Dolinie Potoku Oruńskiego – utworzony w 1999 roku w celu zabezpieczenia istnienia płatów muraw kserotermicznych wraz z bogactwem ich flory i fauny. Zlokalizowany jest na terenie fragmentu doliny Potoku Oruńskiego.

Oliwskie Nocki – utworzony w 2001 roku w celu zabezpieczenia stanowiska hibernacji nietoperzy. Zlokalizowany jest przy ul. Podhalańskiej w Gdańsku.

Luneta z Pasikonikiem – utworzony w 2001 roku w celu zabezpieczenia płatu nie użytkowanej roślinności ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków zwierząt. Zlokalizowany jest przy ul. Dąbrowskiego na terenie Fortów Napoleońskich w Gdańsku.

Dolina Czystej Wody – utworzony w 2006 roku w celu zabezpieczenie istnienia stanowisk chronionych gatunków flory. Celem utworzenia jest również wzmożona

ochrona siedlisk hydrogenicznych i związanych z nimi zbiorowisk roślinnych związanych z ciekiem strefy krawędziowej wysoczyzny morenowej oraz w szczególności ochrona stanowiska situ tępokwiatowego – najdalej na wschód położonego stanowiska tego gatunku w Polsce.

Łozy w Kiełpinie – utworzony w 2006 roku. Celem ustanowienia użytku jest wzmożona ochrona siedlisk hydrogenicznych i związanych z nimi zbiorowisk roślinnych, a w szczególności zabezpieczenie istnienia stanowisk wierzby szarej – rozległych zarośli łozy wraz z szuwarami, położonych we wschodniej części wysoczyzny morenowej na południowy zachód od Kiełpina Górnego.

Migowska Bielawa – utworzony w 2006 roku. Celem ustanowienia użytku jest ochrona torfowiska przejściowego z masową obecnością torfowców i wełnianek.

Karasiowe Jeziorka – utworzony w 2011, chroni stanowiska coraz rzadszego na Pomorzu i w kraju storczyka – stoplamka (kukułki) plamistego, rzadkiej w Gdańsku i jego okolicach - turzycy drżączkowatej, turzycy wczesnej oraz paproci – nasięźrzała pospolitego. Spośród fauny występują tu, między innymi: pijawka lekarska (narażona na wymarcie w całym kraju) oraz stosunkowo rzadkie gatunki ptaków: jastrząb, perkozek, dzięcioł czarny i muchołówka szara.

Zielone Wyspy w Górkach Zachodnich – utworzony w 2011 roku. Połozony na zachodnim brzegu ujścia Wisły Śmiałej. Jest to największy w granicach Gdańska kompleks nadrzecznych szuwarów o dużej wartości ekologicznej i krajobrazowej. Pełni funkcję filtra oczyszczającego wody w okolicach ujścia Wisły Śmiałej. Stwierdzono tu, między innymi, występowanie 85 gatunków ptaków. Do najcenniejszych gatunków przystępujących do lęgów na obszarze użytku należą: krwawodziób, czajka oraz pliszka cytrynowa.

Wydma w Górkach Zachodnich – utworzony w 2011 roku. Chroni najwyższe wzniesienie wydmowe ze zróżnicowaną szatą roślinną na terenie tzw. Wyspy Stogi w Gdańsku. Najcenniejszym zbiorowiskiem roślinnym na obszarze użytku jest tak zwana murawa napiaskowa, która zajmuje odsłonięte częściowo zbocze wydmy. Spośród najciekawszych gatunków flory stwierdzono występowanie takich gatunków jak paprotka zwyczajna, turzyca piaskowa, jarząb szwedzki, i kruszyna pospolita.

Torfowisko Smęgorzyńskie – utworzony w 2011 roku. Leży na obszarze Otomińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Chroni torfowiska przejściowe, na których występują takie zagrożone gatunki, jak m.in.: modrzewnica zwyczajna czy rosiczka okrągłolistna. Użytek ten posiada także duże walory krajobrazowe, naukowe i edukacyjne, nie tylko w skali miasta, ale i regionu.

Sopot:

Jar Swelini – utworzony w 1996 roku na granicy Gdyni i Sopotu

Wąwozy grodowe – utworzony w 2004 roku, w sąsiedztwie grodziska w Sopocie

Gdynia:

Dzielnica Dąbrowa – utworzone w 2004 roku

Leśne Bagno

Długa Łąka Bazyliowa

Łąka Staw na Dąbrowie

Turzycowe Błota

Torfowy Moczar

Jezioro Kackie – utworzony w 2008 roku, obejmuje nieckę dawnego jeziora lobeliowego między stacją PKP Gdynia – Wielki Kack a granicą TPK

Jar Swelini – utworzony w 1996 roku na granicy Gdyni i Sopotu

Wymienić użytki ekologiczne na obszarze Gdańska, których celem utworzenia była ochrona stanowisk hibernujących nietoperzy: Fort Nocek, Oliwskie Nocki.

Scharakteryzować formy ochrony przyrody utworzone w dorzeczu Swelini:

Trójmiejski Park Krajobrazowy – ochrona przyrody, flora i fauna:

Wymienić rezerwaty przyrody utworzone na obszarze Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego/ scharakteryzować podmiot ochrony poszczególnych rezerwatów przyrody w TPK:

Rezerwat przyrody Źródliska w Dolinie Ewy utworzony w 1983 - Ochronie podlegają naturalne zbiorowiska roślinne; zwłaszcza łęgowe, ziołoroślowe i szuwarowe, w tym rzadko spotykany na nisko położonych terenach szuwar manny gajowej. W rezerwacie stwierdzono występowanie 194 gatunków roślin naczyniowych, spośród których 3 podlegają ochronie ścisłej (bluszcz pospolity, listera jajowata, wawrzynek wilczełyko)

Rezerwat przyrody Zajęcze Wzgórze utworzony w 1983- Utworzony został w celu ochrony kwaśnej buczyny niżowej (Luzulo Pilosae Fagetum), która rośnie tu na glebach ubogich, wypierając stopniowo sadzoną sztucznie przez człowieka sosnę. Drzewostan dębowo-sosnowo-bukowy liczy przeważnie około 150-200 lat.

Rezerwat przyrody Kacze Łęgi utworzony w 1983- Rezerwat chroni pozostałość dawnej szaty roślinnej dolin rzecznych (łęg wiązowy) w formie typowej dla roślinności dna dolin niewielkich rzek.

Rezerwat przyrody Cisowa utworzony w 1983- Na ogólną liczbę 217 gatunków roślin występujących w rezerwacie 4 podlega ochronie ścisłej: bluszcz pospolity, gnieźnik leśny, wawrzynek wilczełyko, widłak wroniec. Ochronie podlega także naturalna rzeźba terenu strefy krawędziowej wysoczyzny morenowej Pojezierza Kaszubskiego wraz z kompleksami roślinnymi buczyny pomorskiej, łęgu jesionowo-olszowego i roślinności źródliskowej.

Rezerwat przyrody Lewice utworzony w 1988- w celu ochrony dobrze zachowanych torfowisk torfowisk wysokich i torfowisk przejściowych z roślinnością mszarną położonych w wytopiskach moreny dennej.

Rezerwat przyrody Gałęźna Góra utworzony w 1990 - chroni, oprócz dobrze zachowanych zbiorowisk leśnych, również pozostałości wczesnośredniowiecznego grodziska i cmentarzyska kurhanowe góry zamkowej.

Rezerwat przyrody Pełcznica utworzony w 1999 - Obejmuje jeziora Pałsznik, Wygoda i Krypko. Dwa pierwsze to tzw. jeziora lobeliowe, zaś najmniejsze jezioro Krypko jest przykładem jeziora dystroficznego. Za najcenniejszy z tutejszych gatunków roślin związanych z jeziorami lobeliowymi należy uznać poryblin kolczasty

Rezerwat przyrody Wąwóz Huzarów utworzony w 2005 - Ochronie rezerwatu podlegają głównie stanowiska podrzenia żebrowca, jak i innych gatunków roślin rzadkich i chronionych.

Rezerwat przyrody Łęg nad Swelinią utworzony w 2005 - Ochronie w rezerwacie podlegają lasy łęgowe i grądowe w górnym, źródliskowym odcinku doliny Sweliny. Występuje tu szereg gatunków roslin chronionych i rzadkich, m.in.: kukułka plamista, kukułka szerokolistna, kukułka krwista, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata, wawrzynek wilczełyko jak również bluszcz pospolity.

Rezerwat przyrody Lasy w Dolinie Strzyży utworzony w 2007 - Zadaniem rezerwatu jest utworzenie otuliny dla wymienionych osiedli, które powstały na terenach uprzednio zajętych przez środowisko leśne i zarośla (dokonano wycinki!).

Wymienić rezerwaty przyrody w TPK chroniące regionalne wartości historyczne: Rezerwat przyrody Gałęźna Góra,

Wymienić rezerwaty przyrody w TPK, których celem utworzenia było objęcie ochroną różnych postaci łęgów: Rezerwat przyrody Źródliska w Dolinie Ewy, Rezerwat przyrody Kacze Łęgi, Rezerwat przyrody Cisowa, Rezerwat przyrody Łęg nad Swelinią

Wymienić rezerwaty przyrody w granicach TPK, które objęły ochroną różne postaci mszaru: Rezerwat Przyrody Lewice,

Wyjaśnić pojęcie jeziora lobeliowe/ wymienić gatunki roślin charakterystyczne dla jezior lobeliowych : jezioro lobeliowe – jezioro o małej twardości wody, a często także stosunkowo niskiej trofii, przeważnie o kwaśnym odczynie. Jeziora takie nazwę swą zawdzięczają zimozielonej roślinie wodnej lobelii jeziornej - reliktu borealno-atlantyckiego. Niska trofia (zobacz jezioro oligotroficzne) sprawia, że woda ma dużą przezroczystość i piaszczysto-muliste dno. Mogą tu żyć tylko specyficzne rośliny, niewymagające zbyt wielu związków mineralnych, między innymi poryblin jeziorny czy brzeżyca jednokwiatowa. Jeziora te są wyjątkowo wrażliwe na zanieczyszczenia. Jeziora takie można spotkać głównie na Pomorzu, na przykład w Borach Tucholskich.

Zasady poruszania się po lasach i obszarach chronionych:

scharakteryzować zasady poruszania się po lasach: Ruch pojazdem silnikowym, zaprzęgowym i motorowerem w lesie dozwolony jest jedynie drogami publicznymi,

natomiast drogami leśnymi jest dozwolony tylko wtedy, gdy są one oznakowane drogowskazami dopuszczającymi ruch po tych drogach. Nie dotyczy to inwalidów poruszających się pojazdami przystosowanymi do ich potrzeb. 1a. Jazda konna w lesie dopuszczalna jest tylko drogami leśnymi wyznaczonymi przez nadleśniczego. 2. Postój pojazdów, o których mowa w ust. 1, na drogach leśnych jest dozwolony wyłącznie w miejscach oznakowanych.

wymienić powierzchnie leśne objęte stałym zakazem wstępu: Stałym zakazem wstępu objęte są lasy stanowiące: 1) uprawy leśne do 4 m wysokości, 2) powierzchnie doświadczalne i drzewostany nasienne, 3) ostoje zwierząt, 4) źródliska rzek i potoków, 5) obszary zagrożone erozją. Lasy objęte stałym lub okresowym zakazem wstępu, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2 pkt 1, oznacza się tablicami z napisem "zakaz wstępu" oraz wskazaniem przyczyny i terminu obowiązywania zakazu. Obowiązek ustawiania i utrzymywania znaków ciąży na nadleśniczym w stosunku do lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych oraz na właścicielach pozostałych lasów. Art. 28. Właściciel lasu nie stanowiącego własności Skarbu Państwa może zakazać wstępu do lasu, oznaczając ten las tablicą z odpowiednim napisem.

w jakich sytuacjach Nadleśniczy może wprowadzić okresowy zakaz wstępu do lasu?

Nadleśniczy wprowadza okresowy zakaz wstępu do lasu stanowiącego własność Skarbu Państwa, w razie gdy: 1) wystąpiło zniszczenie albo znaczne uszkodzenie drzewostanów lub degradacja runa leśnego, 2) występuje duże zagrożenie pożarowe, 3) wykonywane są zabiegi gospodarcze związane z hodowlą, ochroną lasu lub pozyskaniem drewna.

które drogi leśne udostępnione są do ruchu kołowego? Ruch pojazdem silnikowym, zaprzęgowym i motorowerem w lesie dozwolony jest jedynie drogami publicznymi, natomiast drogami leśnymi jest dozwolony tylko wtedy, gdy są one oznakowane drogowskazami dopuszczającymi ruch po tych drogach.